

Dle rozdělovníku

naše značka

SZ NPS 11082/2017/10 - NPS 01684/2018

vyřizuje / linka

Ing. Toman / 388 450 222

datum

28. 2. 2018

Výjimka ze zákazů u zvláště chráněného druhu živočicha v jádrovém území výskytu populace tetřeva hlušce (2018)

ROZHODNUTÍ

Správa Národního parku Šumava jako příslušný orgán ochrany přírody dle ustanovení § 75 odst. 1 písm. f) zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále "ZOPK"), vykonávající státní správu v ochraně přírody a krajiny na území národního parku podle ustanovení § 78 odst. 2 ZOPK, po provedeném správním řízení rozhodla takto:

Správě Národního parku Šumava, 1. máje 260, 385 01 Vimperk, IČ: 00583171, **povoluje** podle ustanovení § 56 odst. 2 písm. b) ZOPK **výjimku ze zákazů u zvláště chráněných druhů živočichů** uvedených v ustanovení § 50 odst. 2 ZOPK, tj. ze zákazu škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje kriticky ohroženého druhu živočicha tetřeva hlušce – *Tetrao urogallus*, a to rušením jedinců tohoto druhu a škodlivým zásahem do jeho biotopu při činnostech spojených s ochranou lesních porostů ve vztahu ke kůrovcům.

Jedná se o kácení kůrovcem napadených stromů (smrků), vývratů a zlomů s odkorňováním a ponecháním dřevní hmoty na místě; ruční odkorňování napadených stojících stromů; kácení kůrovcem napadených stromů, vzniklých vývratů a zlomů spojené s jejich soustředěním a odvozem z lesních porostů, způsobující celoplošné odstranění stromového patra – vznik větších souvislých holin) na místech vyznačených v sedmi mapových přílohách (zájmové území), které jsou nedílnou součástí tohoto rozhodnutí.

Výjimka se povoluje pro období **od 15. 6. 2018 do 15. 11. 2018** za následujících podmínek:

1. Veškeré hlukově zatěžující činnosti (především těžební práce a odkorňování stromů) lze uskutečňovat v období od 15. 7. 2018 do 15. 11. 2018 a pouze od 10 hodin do 17 hodin.
2. Pouze výjimečně jsou asanační zásahy umožněny v termínu od 15. 6. 2018 do 15. 7. 2018 v denních hodinách, tj. od 10 hodin do 17 hodin, a to s dobou realizace asanačních zásahů maximálně 3 dny, pokud v okolí (do 3 km) neprobíhá další rušení těžbou či odvozem dřevní hmoty. Návrat do stejné lokality lze uskutečnit nejdříve po 14 dnech.
3. Asanační práce (zejména těžební práce, odkorňování stromů, manipulace apod.) prováděné v období od 15. 6. 2018 do 15. 11. 2018 (dále také „asanační období“), lze realizovat maximálně na 69,5 ha lesa (tj. cca 0,5 % jádrového území výskytu populace tetřeva hlušce). Pro zjištění a dodržení tohoto maximálního limitu bude pro každý asanovaný strom (včetně zlomů a vývratů) použita průměrná plocha průmětu koruny živého dospělého smrku rostoucího v jádrovém území výskytu populace tetřeva hlušce - tj. cca 50 m². Uživatel lesa bude evidovat a sumarizovat počty asanovaných stromů (včetně zlomů a vývratů), aby nedošlo k překročení stanoveného plošného limitu (69,5 ha), který je společný pro provádění všech asanačních prací (zásahů) v zásahovém území jádrového území výskytu populace tetřeva hlušce v roce 2018. Samostatně bude evidováno období od 15. 6. do 15. 7. Bude-li stanovený plošný limit dosažen již v průběhu tzv. asanačního období, budou práce zastaveny.

4. Před zahájením prací bude odpovědným pracovníkem Správy Národního parku Šumava (dále jen „NP Šumava“) místo zásahu bedlivě prohlédnuto a v případě nálezu hnízda tetřeva hlušce se snůškou bude tato skutečnost neprodleně, nejpozději během následujícího pracovního dne, písemně oznámena orgánu ochrany přírody.
5. V okruhu minimálně 300 m od nalezeného hnízda tetřeva hlušce se snůškou není možné provádět žádnou rušivou činnost. Další pokračování činností v takto vymezeném okruhu je možné až po datu 1. 8. 2018.
6. V případě, že bude nalezené hnízdo ve vzdálenosti menší než je 300 m od místa, kde asanační zásah již probíhá, odpovědný pracovník zajistí okamžité ukončení již zahájeného zásahu.
7. Těžba, odkorňování i veškeré další hlukově zatěžující činnosti budou prováděny vždy jen tak, aby vzdálenost mezi jednotlivými současně prováděnými zásahy byla minimálně 3 km.
8. Pokud by při zpracování kůrovcem napadených stromů, vývrátů a zlomů došlo ke vzniku souvislé odlesněné plochy větší než 1 ha, nelze použít celoplošně pouze metodu asanace odvozem (tzn. těžba se soustředováním a následným odvozem dřevní hmoty z lesa), ale bude použita kombinace alespoň dvou v žádosti uvedených metod ochrany (asanace odvozem, těžba s odkorňováním a ponecháním dřevní hmoty na místě k zetlení, případně ruční odkorňování stojících stromů).
9. Výše uvedená podmínka platí také v případě, že nově vznikající plocha s odstraněním stromového patra přímo navazuje na již v minulosti odlesněnou část porostu a v součtu s touto plochou by vznikla souvislá odlesněná část porostu (bez stromového patra) větší než 1 ha.
10. V případě zpracování smrkových vývrátů v porostech starších osmdesáti let zůstane na místě zásahu v rámci porostní skupiny (za dobu platnosti této výjimky) ponechán alespoň jeden kořenový vývrát („koláč“) s neoddělenou, neasanovanou oddenkovou částí (k zetlení) o délce minimálně dvou metrů, a to z každých započatých deseti zpracovaných vývrátů.
11. Na typu přírodního stanoviště 9410 – Acidofilní smrčiny horského až subalpínského výškového stupně (rozloha v zásahovém území cca 913 ha) je množství pokácených stromů omezeno do 10 % stromového patra.
12. Asanace nebude prováděna na typu prioritního přírodního stanoviště 91D0* – Rašelinné lesy.
13. Při provádění asanačních prací bude maximálně šetřena keříčková vegetace, zejména brusnice borůvka (*Vaccinium myrtillus* L.); maximálně šetřeno bude také přirozené zmlazení.
14. Asanační těžby budou vyloučeny ve vzdálenosti menší než 200 m od známých obsazených hnízd čápa černého, a to v období od 15. 6. 2018 do 15. 7. 2018.
15. Při provádění asanačních prací bude postupováno tak, aby nedošlo k poškození mravenišť, pokud se v prostoru asanačního zásahu nacházejí a stromů s hnízdními dutinami.
16. V zájmovém území nebudou od 15. 6. 2018 do 15. 11. 2018 realizovány žádné společné lovy a výchovné zásahy v porostech starších 80 let.

O d ů v o d n ě n í :

Orgán ochrany přírody obdržel dne 20. 11. 2017 žádost Správy Národního parku Šumava, 1. máje 260, 385 01 Vimperk (dále jen „žadatel“) o povolení výjimky ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů, konkrétně tetřeva hlušce (*Tetrao urogallus*) pro jeho rušení při činnostech spojených s ochranou lesa ve vztahu ke kůrovcům (zpracování kůrovcových stromů či polomů, příprava lapáků a lapačů). Žádost se rovněž vztahovala na zásah do biotopu tetřeva hlušce. Jedná se o dílčí plochy C, D1, D2 a D3 dle Příkazu ředitele č. 141 (čj. NPS 06192/2017) o způsobu péče podle dílčích ploch určený pro všechny ekosystémy NP Šumava na pozemcích ve vlastnictví státu, které jsou zároveň součástí jádrového území výskytu populace tetřeva hlušce (graficky vymezeno v mapové příloze žádosti, dále také „jádrové území“). Předpokládaný časový rámec realizovaných činností uvažoval žadatel pro období od dubna (pouze dvě lokality), ostatní od června do listopadu 2018. Pro zpracování kůrovcového napadení nebo vzniklých polomů (vývraty, zlomy) navrhl žadatel použít těžbu se soustředováním a následným odvozem dřevní hmoty, dále těžbu s odkorňováním kmenů a ponecháním dřevní hmoty na místě a ruční odkorňování stojících stromů.

Přípisem čj. NPS 11309/2017 ze dne 28. 11. 2017 bylo v souladu s ustanovením § 47 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále jen „správní řád“), oznámeno zahájení řízení všem známým účastníkům řízení a občanským sdružením, která požádala ve smyslu ustanovení § 70 ZOPK o poskytnutí informací o zahajovaných správních řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny. Účast ve správním řízení oznámila některá občanská sdružení, a to Česká společnost ornitologická, Na Bělidle 252/35, 150 00 Praha 5, Okrašlovací spolek Zdíkovska, 384 72 Zdíkov 235

a Hnutí DUHA, Údolní 33, 602 00 Brno (dále také „účastník řízení“, příp. „občanské sdružení“), které se k projednávání věci v průběhu správního řízení také vyjádřilo.

20. 2. 2017 bylo orgánem ochrany přírody vydáno stanovisko podle ustanovení § 45i odst. 1 ZOPK k povolení výjimky ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů pro škodlivý zásah do biotopu a do přirozeného vývoje tetřeva hlušce rušením při činnostech spojených s ochranou lesa ve vztahu ke kůrovcům v zásahových částech jádrového území výskytu tetřeva hlušce v NP Šumava v lesích Národního parku Šumava spravovaných Správou NP Šumava (dále jen „stanovisko podle § 45i odst. 1 ZOPK“). Z uvedeného stanoviska je zřejmé, že významný vliv činností spojených s ochranou lesa ve vztahu ke kůrovcům v zásahových částech jádrového území výskytu tetřeva hlušce v NP Šumava v lesích NP Šumava spravovaných Správou NP Šumava na příznivý stav předmětů ochrany nebo celistvost Evropsky významné lokality Šumava a Ptačí oblasti Šumava lze vyloučit.

Tetřev hlušec je ve smyslu ustanovení § 48 ZOPK a dle vyhlášky MŽP ČR č. 395/1992 Sb., v platném znění, zvláště chráněným druhem živočicha se stupněm ohrožení – kriticky ohrožený druh. Požadovanou výjimku lze povolit pouze v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody. Vzhledem k tomu, že tetřev hlušec je zároveň i předmětem ochrany podle práva evropských společenství, lze výjimku u tohoto druhu povolit jen tehdy, pokud je dán některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 ZOPK, neexistuje jiné uspokojivé řešení a povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany.

Jedním z hlavních podkladů pro rozhodování orgánu ochrany přírody bylo „*Expertní posouzení vlivů na EVL a PO – Postup proti kůrovcům s ohledem na území výskytu populace tetřeva hlušce – přechodový režim (červenec 2016)*“ (dále jen „expertní posouzení“), které je součástí spisu.

Zadavatel expertního posouzení – Správa NP Šumava, Vimperk.

Zpracovatelé – Mgr. Ondřej Volf, Mgr. Eva Volfová (autorizované osoby podle § 45i ZOPK). Spolupráce – RNDr. Zdeňka Křenová, Ph.D., RNDr. Vladimír Zýval, Bc. Vladimír Zýval, ml. Konzultace – prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc., RNDr. Jan Hora, RNDr. Jakub Hruška, CSc., prof. Ing. Miroslav Svoboda, Ph.D., Ing. Martin Tejkal, RNDr. Alena Vydrová a odborní pracovníci Správy NP Šumava.

Z textu výše uvedeného expertního posouzení:

Cílem předloženého dokumentu je posoudit vliv záměru „Postup proti kůrovcům s ohledem na území výskytu populace tetřeva hlušce“ na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Pro Správu Národního parku Šumava, která záměr plánuje uskutečnit, má být posouzení podkladem pro další legislativní a procesní postup. Expertní posouzení hodnotí, zda může realizací záměru dojít k významně negativnímu ovlivnění předmětů ochrany nebo celistvosti evropsky významných lokalit a ptačích oblastí, především pak EVL Šumava a PO Šumava. Při zpracování posouzení bylo využito metodických postupů naturového hodnocení, publikovaných ve Věstníku Ministerstva životního prostředí (Anonymus 2007), poznatků Příručky hodnocení významnosti vlivů na předměty ochrany (Chvojková *et al.* 2011), německých standardů hodnocení vlivů na Naturu 2000 (Lambrecht, Trautner 2007) a řady dalších odborných prací.

Východiska:

Tetřev je ukázkovým představitelem tzv. deštníkového druhu, tedy druhu, jehož výskyt indikuje vysokou kvalitu ekosystému (Suter *et al.* 2002, Pakkala *et al.* 2003). Účinná ochrana tetřeva zajišťuje ochranu horských smrčín a dalších stanovišť vázaných na horské rašelinné komplexy se všemi dalšími ohroženými organismy. Předložené hodnocení se prioritně zabývá vlivem na tetřeva hlušce, stejně zásadní je však i zhodnocení vlivů na další potenciálně dotčené předměty ochrany EVL Šumava (také „EVL“) a PO Šumava (také „PO“). Jedná se zejména o evropský typ přírodního stanoviště Acidofilní bučiny *Luzulo-Fagetum* (9110), Acidofilní smrčiny *Vaccinio-Piceetea* (9410), Rašelinné lesy (91D0*), dále evropsky významné druhy: střevlík Ménétríésův *Carabus Menetriesi pacholei*, rys ostrovid *Lynx lynx* a druhy ptáků: čáp černý *Ciconia nigra*, jeřábek lesní *Bonasa bonasia*, sýc rousný *Aegolius funereus*, kulíšek nejmenší *Glaucidium passerinum*, datel černý *Dryocopus martius*, datlík tříprstý *Picoides tridactylus*.

Stavem populace tetřeva hlušce na Šumavě a v Bavorském lese a vlivem lidských aktivit na ni se v poslední době zabývala řada odborných prací (Siebold *et al.* 2013). Stejně tak bylo posuzováno ovlivnění dalších předmětů ochrany EVL nebo PO. Závěry posudků a hodnocení se však málokdy projevily v následné praxi, jejich doporučení nebyla uskutečněna. Jako zcela zásadní je zjevná nutnost zpracování komplexního, do detailů jdoucího dokumentu zaměřeného na aktivní péči o předměty ochrany EVL Šumava a PO Šumava, a to samostatně nebo v rámci plánu péče o tato chráněná území.

Kůrovec je z hlediska přírodovědného chápán jako přirozená součást ekosystému acidofilních smrčín. Působení kůrovce ve smrčínách může nastartovat jejich přirozenou obnovu, je nástrojem tvorby věkově i prostorově strukturovaného porostu.

Postup posouzení a popis záměru:

V první fázi hodnocení bylo Správou NP Šumava k posouzení předloženo 15 variant postupu proti kůrovcům. Během února až června se konalo několik společných jednání a terénních šetření, jejichž cílem bylo vyjasnit zadání i zasadit předložené varianty do širšího kontextu časového i prostorového. Na základě toho byl zpracován a v červnu 2016 předložen tento návrh přechodného režimu na období 20 měsíců, tj. do doby vydání stanoviska EIA na varianty pro období 10 let.

Cílem záměru je maximálně efektivně bránit vzniku velké gradace lýkožrouta smrkového (*Ips typographus*), aniž by došlo k negativnímu vlivu na populaci tetřeva hlušce (*Tetrao urogallus*) a další předměty ochrany PO Šumava a EVL Šumava.

Zdůvodnění záměru:

Území NP je rozděleno do oblastí, ve kterých se rozličným způsobem aplikuje ochrana lesa (ve smyslu zákona č. 289/1995 Sb., o lesích) před podkorním hmyzem z důvodu ochrany okolních či sousedních lesních majetků. Jsou tu tedy oblasti, ve kterých jsou spontánní rozpadové procesy volné a nejsou omezovány a území, ve kterých se spontánní procesy rozpadu nahrazují kontrolou rozpadu. Podle formy rozpadu se aplikují nástroje kontroly.

Protože hlavním aktérem velkoplošných rozpadů je lýkožrout smrkový, jsou zásahy zaměřeny na snížení početnosti tohoto druhu v územích k tomu určených a k zabránění jeho spontánní gradace. V dosud proběhlých velkoplošných gradacích, které trvají několik let, byl poměr kůrovcem opuštěných smrků/vykácených kůrovcem napadených smrků cca 1/1. Proti velkoplošné gradaci lze ale efektivně postupovat tak, že:

- a) je vhodné počasí,
- b) populace kůrovce je uměle snižována v malých ohniscích nebo na jednotlivých stromech, přičemž nejefektivnější proces snížení stavu kůrovce je na ležících smrcích (nejlépe po polomu), které jsou pro kůrovce atraktivní a fungují jako návnady, do nichž se soustředí většina lokální populace. A naopak, jsou-li polomy smrku ponechány bez zásahu, slouží jako nástroj rychlé gradace. Máme-li efektivně bránit velkoplošnému rozpadu v určených zásahových územích, potřebujeme v poměrně časově omezeném úseku asanovat smrkové polomy a obdobně asanovat stojící napadené stromy. V drobných lokálních rozpadech jde o proces, který vesměs přispívá ke strukturalizaci porostu a v podstatě simuluje rozpad porostu v malých skupinách (asi tak, jako by to udělalo vlhké a studené letní počasí samo). Je ovšem jasné, že i tyto malé „gappy“ mohou nakonec odstartovat velkoplošný rozpad větrem, ale nemusí. Cílem zasahování je tedy primárně snížit riziko velkoplošného rozpadu, a to i s vědomím, že k němu s vysokou pravděpodobností v budoucnu dojde. Ale právě maloplošnost zasahování před velkým rozpadem může tím, že dojde ke změně struktury porostu a k vytvoření strukturální mozaiky vést k tomu, že v okamžiku velkoplošného rozpadu bude budoucí les více strukturován a jaksí bohatší a rozmanitější, než by tomu bylo při velkoplošném rozpadu nestrukturovaného lesa. Máme i za to, že mozaikovitá strukturovanost je pro mnohé druhy vhodnějším biotopem, než velkoplošné porosty či paseky.

Časové omezení je do doby vyřízení procesu EIA, max. 20 měsíců; umístění záměru je do 1 % jádrového území tetřeva hlušce (142 ha).

V dotčeném území lze předpokládat realizaci následujících managementových opatření souvisejících s péčí o lesní ekosystémy:

1. Asanace polomů, vývrátů, zlomů a kůrovci napadených stromů (asanaci kácením a následným odkorněním nebo přiblížením nebo asanaci loupáním stromů na stojato).
2. Transport, odvoz dřevní hmoty.
3. Výchovné zásahy v mladších smrkových porostech – prořezávky, probírky.
4. Úmyslné těžební zásahy, strukturální probírky.
5. Lov zvěře.
6. Péče o jelení zvěř v zimním období – obsluha prezimovací obůrky včetně krmení.
7. Úprava druhové skladby – umělá obnova, péče o kultury, mechanická ochrana (stavba, údržba).

Podmínky, jejichž cílem je eliminovat významně negativní vlivy na předměty ochrany EVL Šumava a PO Šumava:

- Pro tetřeva hlušce jsou plochy diferencovány dle kvality biotopu pro výskyt druhu a zásahy jsou úplně vyloučené, částečně omezené nebo bez omezení. Vymezení bude probíhat podle aktuální situace v PO Šumava a EVL Šumava odbornými a kompetentními pracovníky Správy specializovanými na ochranu tetřevovitých. Zásahy budou prováděny pouze v čase mezi 10:00 a 17:00 v období od 15. 7. do 15.11.
- Pouze výjimečně budou redukováné zásahy umožněny v termínu od 15. 6. do 15. 7. v denních hodinách mezi 10:00 - 17:00, a to s dobou realizace asanačního zásahu maximálně 3 dny, pokud v okolí nejméně 500 m není další rušení těžbou či odvozem těžené hmoty. Návrat do stejné lokality nejdříve po 14 dnech.
- Asanace budou vyloučeny v blízkosti hnízd čápa černého (viz ochranné podmínky PO Šumava).
- V plochách výskytu přírodního stanoviště 9410 je množství pokácených stromů omezeno maximálně na 10 % stromového patra.
- V plochách výskytu přírodního stanoviště 91D0 je asanace zcela vyloučena.
- Výchovné zásahy v mladých porostech jsou v jádrovém území přednostně směřovány do období 15. 7. - 15. 11. V lokalitách bez omezení (s ohledem na tetřeva) s velkoplošným výskytem mladých porostů je možné realizovat výchovné zásahy bez omezení.
- Výchovné zásahy v porostech s věkem nad 80 let se neprovádějí.
- V zájmovém území nejsou realizovány naháňky a další společné lovy.
- Péče o jelení zvěř v zimním období – krmení v obůrce.
- Zimní údržba cest v délce přibližně 18 km – cesty využívané pro úmyslné těžby včetně probírek, obsluhy přezimovacích obůrek, a turistickým účelům. Technická údržba cest je prováděna pouze v nezbytné míře, pohyb techniky pouze v době 9:00 - 16:00 hod.

K zjištění biotopových nároků tetřeva čerpal orgán ochrany přírody také údaje obsažené v odborné studii České společnosti ornitologické s názvem „*Fragmentace prostředí a její vliv na populaci tetřeva hlušce v Ptačí oblasti Šumava, září 2014*“ (dále jen „studie“), která je také součástí správního spisu. Zde je uvedeno mj. následující:

Jedním z významných faktorů prostorové distribuce tetřevů byla nadmořská výška. Jejich výskyt byl zjištěn v rozmezí 820 – 1370 m n. m. Ptáci však výrazně preferovali nadmořskou výšku mezi 1070 m a 1250 m. To dokazují i lokalizace jedinců na základě nálezů trusu ze studie Rösnera et al. (2014), které ležely v naprosté většině v nadmořské výšce nad 1000 m. Naproti tomu morfologie terénu (sklon, orientace, konvexnost, konkávnost) nehrála ve výskytu tetřevů podle Smrčkové (2000) významnější roli. Je ovšem otázkou, jestli zde nebyl vliv morfologie mírně podceněn. Tetřevi na Šumavě preferují zejména horské smrkové lesy, méně často obsazují i podmáčené a rašelinné smrčiny. Vyskytují se ale i ve smrkových monokulturách, které rostou na místě přirozeného rozšíření horských acidofilních bučin (Smrčková 2000). Z hlediska věkového a prostorového složení porostů byli tetřevi zastiženi i v porostech mladších deseti let, zatímco vynechávali porosty ve stáří 30 až 100 let. Výrazná preference se projevovala u porostů starších 130 let. Porosty s výskytem tetřeva charakterizoval také bohatý podrost borůvky (Smrčková 2000).

Aktuální průzkumy ovšem upřesňují využití otevřených prostor a omezují ho zejména na plochy vzniklé v důsledku větrné smršti a kůrovcové gradace. Plochy odumřelého lesa jsou tetřevem nadále využívány. Důležitá je přítomnost prostorově malých struktur, jako jsou kořenové vývraty, tlející dřevo, smrkové zmlazení a malé skupinky mladých smrků jako útočiště při spaní.

Negativní změny v kvalitě biotopu tetřeva jsou dle uvedené studie spojeny především s intenzivním využitím lesních porostů. Nevhodné způsoby lesnického hospodaření mají za následek fragmentaci prostředí zejména z následujících důvodů:

- Vytváření holosečí (větších než 1 ha) – způsobuje vznik rozsáhlých pasek a odumírání keříčkové vegetace, jakožto důležité potravní základny pro ptáky.
- Narušení věkové a prostorové struktury a vznik ploch homogenních a hustých porostů. Ze studií v podmínkách Evropy (mimo Skandinávii) je zřejmá preference starších, bohatě věkově i prostorově strukturovaných porostů (Klaus et al. 1989, Sagina 2004).
- Výstavba lesních cestních sítí.
- Oplocení k ochraně porostů – nevhodně použité ploty jsou častou příčinou úmrtí v důsledku nárazu letících ptáků. Jedná se například o oborní ploty, ale také pletivové oplocenky.

- Použití chemických prostředků ochrany – zejména použití insekticidů a herbicidů způsobuje snížení potravní nabídky pro ptáky v průběhu celého roku, případně přímé ohrožení jedinců po použití jedovatých látek.
- Intenzivní zalesňování – v některých částech areálu mělo intenzivní zalesňování za následek přílišné zahuštění porostů a absenci světlin, které jsou důležitou součástí biotopu tetřeva.

Základní managementová doporučení vztažená k biotopu tetřeva (známá orgánu ochrany přírody z předchozí úřední činnosti ve spojení s informacemi běžně dostupnými a informacemi uvedenými v podkladech obsažených ve spisu):

- chránit zbytky přirozených smrkových porostů, zejména klimatických smrčín - ponechat bez zásahu; vyloučit úmyslné holoseče,
- chránit mraveniště,
- nezalesňovat uměle nelesní enklávy a drobné světliny,
- nezalesňovat uměle plochy po rozpadu stromového patra, zejména v oblasti horských smrčín,
- nebudovat nové lesní cesty,
- nepoužívat biocidy; vyloučit drátěné oplocenky, používat pouze dřevěné oplocenky nebo individuální ochranu,
- při případných zásazích v lesních porostech chránit plodonosné keře a dřeviny (brusnicovité, jeřáb, bez).

Orgán ochrany přírody se zcela ztotožnil s názorem odborníků v tom, že je významné a potřebné nevytvářet těžbou kůrovcových stromů plochy bez stromového patra (holoseče) větší než 1 ha. Z toho důvodu také stanovil do výroku podmínky v bodech č. 8. - 10., které toto neumožňují. Stejně byl vyhodnocen i argument odborníků, že pro holé plochy vzniklé v důsledku tlumení kůrovcových gradací je pro zachování vhodnosti biotopu tetřeva zejména ve starších porostech, které tetřev preferuje (ze studií v podmínkách Evropy je zřejmá preference starších, bohatě věkově i prostorově strukturovaných porostů, Klaus et al. 1989, Sagina 2004) důležitým faktorem přítomnost prostorově malých struktur, jako jsou kořenové vývraty, tlející dřevo (hroubí), případně smrkové zmlazení, proto byly také stanoveny podmínky uvedené v bodech č. 10. a 13. výroku. Množství dřevní hmoty ponechané k zetlení dále navyšuje vnitřní předpis žadatele - Směrnice pro ponechání hmoty k zetlení, která např. ve všech souborech lesních typů v 8. lesním vegetačním stupni stanovuje ponechání k zetlení průměrně 50 m³ dřevní hmoty hroubí na 1 ha plochy porostní skupiny, proto se ponecháváním dřevní hmoty k zetlení orgán ochrany přírody v podmínkách výroku více nezabýval. Dalšími důležitými faktory pro zachování vhodnosti biotopu tetřeva je přítomnost plodonosných keřů (zejména z čeledi brusnicovitých), které tetřevům slouží jako potrava a v další řadě i přítomnost mravenišť, které jsou využívány ke stejnému účelu, a to především u mláďat (kuřat), jejichž potrava je zpočátku života výhradně živočišná. Proto byly do výroku zařazeny také podmínky uvedené v bodech č. 13. a 15., které významně eliminují jejich poškození či odstranění. Orgán ochrany přírody nevyhověl zcela žadateli a na základě odborného podkladu správního řízení – expertního posouzení (pro přechodový režim) omezil činnosti spojené s asanací kůrovci napadených stromů podmínkami výroku tohoto rozhodnutí, uvedenými v bodech č. 1., 2., 3., 11., 14. a 16. Ochranu hnízd tetřeva řeší podmínky uvedené v bodech výroku č. 4. – 6. Orgán ochrany přírody si také uvědomuje význam vybraných území s předpokládaným zásahem pro propojenost populace tetřeva v Ptačí oblasti Šumava, je však toho názoru, že provedením asanačních zásahů v částech jednotlivých lokalit jádrového území výskytu tetřeva hlušce (v rozsahu výše uvedeném) nemůže být jejich význam pro propojenost populace ovlivněn zásadně, kromě toho ani komunikační prostor mezi těmito lokalitami nebude nijak zásadně dlouhodobě ovlivněn.

Jak je výše uvedeno, negativní změny v kvalitě biotopu tetřeva jsou spojeny především s intenzivním využitím lesních porostů, tedy zejména v lesích hospodářských, kde jsou takové činnosti plánovány a také uskutečňovány. Na území NP Šumava (lesy ve státním vlastnictví, lesy zvláštního určení) se ale péče o lesní ekosystémy provádí podle upravené metodiky tvorby lesních hospodářských plánů pro bohatě strukturované lesy na základě provozní inventarizace, což výrazně lépe vyhovuje potřebám ochrany přírody a oproti standardní metodice tvorby plánů znamená významný posun v lesnickém plánování. V porovnání s běžně používaným modelem pro lesy věkových tříd se na území národního parku klade větší důraz na ekosystémové pojetí managementu v lese. Opatření jsou plánována na základě stanovištních podmínek pro konkrétní typ vývoje lesa, který sdružuje lesy s podobným vývojovým cyklem. Předmětná metodika byla vyvinuta Ustavem pro výzkum lesních ekosystémů s.r.o., (IFER), a to pro zařízení lesů s nepravidelnou až bohatou strukturou a pro zařízení přírodě blízkých lesů včetně lesů národních parků a přijata Ministerstvem životního prostředí již v roce 2004. Z uvedeného vyplývá, že lesní ekosystémy obhospodařované Správou NP Šumava (na území NP

Šumava) nejsou zatěžovány opakovaným intenzivním využíváním za účelem co nejvyššího hospodářského výsledku, jako lesy hospodářské, ale naopak úkoly péče o les jsou zde zaměřeny na postupné dosažení přírodě blízkého stavu lesa v lesních ekosystémech, na obnovu a posílení ekologické stability a navození procesů samoregulace. Předpokládané zásahy proti hmyzím škůdcům (nahodilá těžba) nejsou činnosti žadatelem plánované a uskutečňují se pouze v případě zvýšeného rizika namnožení a šíření kůrovců do okolních lesních porostů, a to za účelem ochrany lesních ekosystémů.

Nejde tedy o soubor intenzivního využívání lesních porostů (kumulaci škodlivých činností), jako je mj. výstavba lesních sítí, nevhodně použité ploty, pletivové oplocenky, použití chemických prostředků ochrany – zejména použití insekticidů a herbicidů, intenzivní zalesňování s následkem přílišného zahuštění porostů a absence světlin, které jsou důležitou součástí biotopu tetřeva, případně dalších negativních činností souvisejících s intenzivním využíváním lesů, které narušují biotop tetřeva, ale pouze o dílčí činnost prováděnou z důvodu zachování, případně zpomalení velkoplošného rozpadu lesních porostů.

Z prováděného monitoringu vyplývá, že i za realizace lesnických zásahů metapopulace tetřeva hlušce stále narůstá. A proto orgán ochrany přírody dospěl k závěru, že žádosti o povolení výjimky ze základních podmínek ochrany tohoto ptačího druhu lze vyhovět, ovšem s omezujícími podmínkami vyplývajícími zejména z expertního posouzení.

Orgán ochrany přírody prvotně učinil úvahu, zda budou požadované činnosti uskutečňovány ve veřejném zájmu, který by v daném případě převážil nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody. Požadovanými činnostmi jsou činnosti spojené s ochranou lesa ve vztahu ke kůrovcům (zejména zpracování kůrovcových stromů či polomů). Důvodem podání žádosti je ohrožení lesů ve státním i soukromém vlastnictví. Při nezpracování stromů napadených kůrovcem by docházelo k šíření kůrovců i do porostů, o které nepečuje Správa NP Šumava. Veřejný zájem v konkrétní věci je vždy zapotřebí zjišťovat v průběhu správního řízení za posuzování všech připomínek. Ochranu majetku, kterým je v tomto případě les, resp. prevenci závažných škod na tomto majetku, lze obecně považovat za veřejný zájem. V daném případě lze veřejný zájem charakterizovat jako zájem na ochraně okolních lesních porostů, které jsou ve vlastnictví nebo správě dalších subjektů. Bez zpracování napadených stromů by docházelo k rychlému množení tohoto podkorního hmyzu, který by při svém šíření napadal další smrkové porosty, čímž by docházelo ke škodám na cizím majetku.

Dále byla řešena otázka, zda v daném případě tento veřejný zájem převáží nad veřejným zájmem ochrany přírody. Dotčeným zájmem ochrany přírody je ochrana kriticky ohroženého druhu živočicha tetřeva hlušce. Orgán ochrany přírody proto hodnotil míru předpokládaného dotčení dílčích populací tetřeva hlušce (zájmové území znázorněné v mapových podkladech č. 1 – 7) a vzal v úvahu především to, že asanačními pracemi bude dotčena jen malá část z tohoto území, maximálně 142 ha – pro rok 2018 již jen 69,5 ha (viz bod 3. výroku). Rozsah asanačních prací bude aktuálně posuzován a stanoven podle toho, jaký stupeň napadení kůrovci bude v atraktivní dřevní hmotě zjištěn a dle vyhodnocení možné gradace a rozšíření napadení smrků namnoženými jedinci z další generace kůrovců.

Orgán ochrany přírody na základě výše uvedených důvodů dospěl k názoru, že naplňování opatření proti kůrovcům za dodržování ve výroku stanovených podmínek lze považovat za veřejný zájem převažující nad zájmem ochrany přírody.

Žadatel ve svém odůvodnění žádosti argumentoval tím, že při nezpracování kůrovcových stromů jsou ohroženy lesy ve státní i nestátní vlastnictví zejména uvnitř, ale částečně i vně národního parku. V případě, že nedojde ke zpracování většího objemu kůrovcové hmoty, dochází v podmínkách Národního parku Šumava k přemnožení podkorního hmyzu a jeho dalšímu šíření. V okolí takovýchto zdrojů pak dochází k těžbám několikanásobně větším, než bylo původní napadení. Negativní vliv působící na zde žijící živočichy a rostliny včetně jejich stanovišť je pak často mnohonásobně větší, než by byl při okamžitém zpracování napadení.

Orgán ochrany přírody v daném případě spatřuje naplnění důvodu uvedeného v § 56 odst. 2 písm. b) ZOPK, tedy v zájmu prevence závažných škod na lesích. Pro možnost povolení výjimky podle § 56 ZOPK je potřebné naplnění alespoň jednoho zákonného důvodu uvedeného v § 56 odst. 2 ZOPK. Což je tímto splněno. Rychlost a snadnost šíření kůrovců z napadených porostů je věc všeobecně známá a stejně tak i škody, které tímto mohou vzniknout.

Dále orgán ochrany přírody zvažoval existenci jiného uspokojivého řešení a možnost ovlivnění dosažení či udržení příznivého stavu dotčeného druhu z hlediska jeho ochrany. V daném případě budou proti šíření kůrovců učiněna taková opatření, která mají za cíl podpořit zachování současného stavu přírodního prostředí bez velkých disturbancí, které by mohly vést k plošně významným změnám

biotopu (vznik rozsáhlých holin) pro tetřeva zcela nevhodných. Zabránit dalšímu šíření kůrovců do okolních lesních porostů nebo ho alespoň zpomalit však ve své podstatě znamená provádět určité činnosti v biotopu tetřeva hlušce. Asanační práce je zapotřebí provést v místě napadení a před výletem kůrovců. Orgán ochrany přírody proto dospěl k závěru, že v daném případě jiné uspokojivé řešení neexistuje.

Poslední podmínkou pro naplnění všech zákonných požadavků pro povolení výjimky je vyloučení možnosti ovlivnění či udržení příznivého stavu dotčeného druhu z hlediska jeho ochrany. Početnost populace tetřeva hlušce na Šumavě a v Bavorském lese je odhadována na přibližně 500 jedinců, přičemž není jeho výskyt rovnoměrný (v NP Šumava 7 míst jeho soustředěného výskytu – jádrová území). V daném případě je zapotřebí zdůraznit to, že populace tetřeva hlušce v oblasti Šumavy od 90. let 20. století pozvolna narůstá. A to i přes uskutečňování lesnických opatření proti kůrovcům. V počátcích mohlo být zvýšení početnosti tetřevů připisováno vypuštění odchovaných jedinců (1994 – 2002), ti se však většinově nedokázali přizpůsobit přirozeným vlivům prostředí a jejich přežívání bylo zpravidla velmi nízké. Zvyšování početnosti jedinců tohoto druhu v posledním období lze tedy přičíst již jen přirozené reprodukci, a to i přes aplikaci ochranných opatření vůči kůrovcům. V roce 1990 bylo zjištěno 105 jedinců, v roce 1999 to bylo 165 jedinců a v roce 2011 byla početnost na české straně Šumavy odhadnuta na 200 až 250 jedinců. Orgán ochrany přírody při posuzování možnosti ovlivnění dosažení příznivého stavu dotčeného druhu z hlediska jeho ochrany vzal v úvahu také to, že plošné vymezení žádosti významně nezasahuje do hřebenových partií a že se v daném případě jedná již o dlouhodobě prováděné činnosti. Při posouzení údajů o vývoji početnosti tohoto druhu lze říci, že ani při každoroční, v minulosti několikanásobně intenzivnější, aplikaci zásahů proti kůrovcům nedochází ke snižování celkové populace tohoto druhu na Šumavě. Nelze samozřejmě tvrdit, že míra některých zásahů provedených v jednotlivých letech v určitých lokalitách nijak nesnížila možnou budoucí početnost jedinců tohoto druhu, či nebyla příčinou snížení skutečné početnosti tohoto druhu, avšak z dlouhodobého hlediska má početnost tohoto druhu stoupající trend, proto orgán ochrany přírody dospěl k závěru, že k možnému ovlivnění dosažení příznivého stavu dotčeného druhu aplikací předemných opatření vůči kůrovcům nedojde. Velmi obezřetně je však nutné i v následujících letech posuzovat rozsah a způsob provedení jednotlivých opatření. I nadále platí, že se jedná o kriticky ohrožený druh, jehož početnost v Bavorském lese a na Šumavě je v současné době odhadována na 500 jedinců, což je z dlouhodobého hlediska na hranici existence tohoto druhu.

Území Národního parku Šumava je součástí Ptačí oblasti Šumava (vymezené nařízením vlády č. 681/2004 Sb.) a Evropsky významné lokality Šumava (národní seznam evropsky významných lokalit dle nařízení vlády č. 318/2013 Sb.) Výjimku podle § 56 ZOPK může orgán ochrany přírody v souladu s ustanovením § 45g ZOPK vydat pouze v případě, že bude vyloučeno závažné nebo nevratné poškození přírodních stanovišť a biotopů druhů, k jejichž ochraně je evropsky významná lokalita nebo ptačí oblast určena, nebo že nedojde k jejich soustavnému nebo dlouhodobému vyrušování, významnému z hlediska účelu ZOPK.

Tetřev je představitelem tzv. deštníkového druhu, tedy druhu, jehož výskyt indikuje vysokou kvalitu ekosystému. Účinná ochrana tetřeva zajišťuje ochranu horských smrčín a dalších stanovišť vázaných na horské rašelinné komplexy se všemi dalšími ohroženými organismy. Realizací záměru mohou být dotčena především stanoviště typů 9110 – Bučiny asociace *Luzulo-Fagetum* a 9410 – Acidofilní smrčiny (*Vaccinio-Piceetea*), která jsou předmětem ochrany EVL Šumava. Prioritní stanoviště typu 91D0* Rašelinné lesy (v zásahovém území jádrového území 80 ha, z toho cca 34 ha v porostech řešených tímto rozhodnutím) je z asanačních zásahů zcela vyloučeno. V celém zásahovém území jádrového území tetřeva se nachází celkem 1193 ha acidofilních bučin (z toho cca 411 ha v porostech řešených tímto rozhodnutím), zasahováno může být maximálně na 142 ha. Je málo pravděpodobné, že by celá rozloha zásahů byla umístěna v acidofilních bučinách. Pokud by k tomu však došlo, dotčeno by bylo cca 12% rozlohy bučin v rámci jádrového území tetřeva, resp. asi 1% rozlohy v NP Šumava a asi 0,6 % v EVL Šumava. V zásahovém území jádrového území tetřeva se nachází celkem 1712 ha acidofilních smrčín (z toho cca 799 ha v porostech řešených tímto rozhodnutím), zasahováno může být maximálně na 142 ha. Rozhodně nemůže být celá rozloha zásahu umístěna v acidofilních smrčínách – přednostně by mělo být zasahováno v kulturních smrčínách, případně acidofilních bučinách. Vliv záměru lze vzhledem k nízké ovlivněné rozloze a nízké intenzitě zásahů (maloplošné těžby do 10 % stromového patra) hodnotit jako mírně negativní (viz expertní posouzení).

Protože se ve všech případech bude jednat pouze o těžbu nahodilou, a to pouze tehdy, když bude zjištěno napadení stojících stromů, polomů a vývrátů kůrovci, nebude docházet k plošné likvidaci dotčených typů přírodních stanovišť, ale jen k pomístní dočasné změně stanovištních podmínek. Kromě toho, za účelem snížení intenzity možného negativního vlivu, byly v expertním posouzení určeny

speciální podmínky k provádění asanačních zásahů, které byly také promítnuty do podmínek výroku tohoto rozhodnutí. Navíc významná část záměru by měla být realizována na plochách, kde byly vymapovány antropogenně ovlivněné typy přírodních stanovišť, čehož lze využít mj. k cílené přeměně na přírodě bližší typy stanovišť.

Z druhů, které jsou předmětem ochrany Evropsky významné lokality Šumava, se v místech plánovaných zásahů nacházejí rys ostrovid a sporadicky střevlík Ménétríesův. Vzhledem k velikosti teritoria rysa ostrovida a jeho převážně noční a soumravní aktivitě nelze předpokládat jeho soustavné nebo dlouhodobé vyrušování a vzhledem k rozsahu žádosti ani závažné či nevratné poškození jeho biotopu. Střevlík Ménétríesův je svým výskytem vázán na rozsáhlejší plochy rašelinišť. Asanace dřevní hmoty přímo na rašeliništích se v tomto případě nepředpokládá.

Z druhů, které jsou předměty ochrany Ptačí oblasti Šumava, se v dotčených lokalitách vyskytují všechny druhy, vyjma těch, které jsou vázány přednostně na jiná než lesní stanoviště (chřástal polní výlučně a tetřevka obecná preferenčně). Asanační zásahy proběhnou v místech výskytu následujících zvláště chráněných druhů: tetřev hlušec, datel černý, datlík tříprstý, čáp černý, jeřábek lesní, kulíšek nejmenší a sýc rousný. Čáp černý a jeřábek lesní upřednostňují lesní porosty jiného typu, než do kterých jsou směřovány předmětné zásahy. Pro datlíka tříprstého jsou kůrovcovití brouci hlavní složkou potravy. Možné ovlivnění této potravní základny až do té míry, že by došlo k jeho strádání, však v podmínkách smrkových porostů na Šumavě není pravděpodobné. Ochrana jeho hnízdních dutin je stejně jako u všech dalších druhů hnízdících ve kmenech stromů (kulíšek nejmenší, sýc rousný, datel černý) zajištěna jednak bodem č. 15 výroku a také tím, že stromy s obsazenými hnízdními dutinami se dle vnitřních předpisů žadatele v návaznosti na obecnou ochranu volně žijících ptáků dle § 5a ZOPK neasanují.

Orgán ochrany přírody proto dospěl k závěru, že závažné nebo nevratné poškození přírodních stanovišť a biotopů druhů, k jejichž ochraně jsou Evropsky významná lokalita Šumava a Ptačí oblast Šumava určeny, i jejich soustavné nebo dlouhodobé vyrušování, které by bylo významné z hlediska účelu ZOPK, je možné vyloučit. Pro vyhodnocení možného vlivu záměru byl také použit jeden z podkladů správního řízení – stanovisko podle § 45i odst. 1 ZOPK ze dne 20. 2. 2017.

K připomínce účastníka řízení - Hnutí DUHA (připomínky účastníka jsou znázorněny kurzivou)

Jako účastník správního řízení (spisová značka SZ NPS 11082/2017) ve věci povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněného druhu živočicha tetřeva hlušce (Tetrao urogallus) podle § 56 odst. 1 ZOPK pro jeho rušení a zásah do biotopu při činnostech spojených s ochranou lesa ve vztahu ke kůrovcům v roce 2018 v místech vyznačených v mapové příloze podané žádosti podáváme toto vyjádření - výjimku je možné udělit pouze v případě, že jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody nebo v zájmu ochrany přírody (§ 56 odst. 1 ZOPK) a je-li dán některým z důvodů uvedených v odst. 2 § 56 ZOPK.

Lesy v národním parku nejsou klasifikované jako lesy hospodářské (§ 8 odst. 1 písm. c) zákona č. 289/95 Sb., o lesích) a to bez ohledu na typ vlastnictví. Nelze tedy jako důvod zásahů použít zájem „prevence závažných škod, zejména na úrodě, dobytku, lesích, rybolovu, vodách a ostatních typech majetku“ - § 56 odst. 2 písm. b), neboť se týká škod ekonomických. Kdyby měla být důvodem ochrana lesů nestátních vlastníků [ačkoli dikce ZOPK v tomto případě (§ 56) typ vlastnictví nezohledňuje], měl by spis obsahovat identifikaci ohrožených lesů, které nejsou v majetku státu. Zájem na ochraně nestátních majetků však není doložen. V mapách, kde jsou vyznačené plochy určené k zásahům, chybí údaje o majetkové drůbě, takže není zřejmé, ve kterých částech hrozí ohrožení lesů nestátních vlastníků uvnitř národního parku. Ani žádný jiný důvod uvedený v odst. 2 § 56 ZOPK nelze na daný případ aplikovat.

To, že jsou lesy na území NP Šumava zařazeny do kategorie lesa zvláštního určení dle názoru orgánu ochrany přírody ještě neznamená, že v nich lze zcela opomíjet či ignorovat prevenci závažných škod, zejména na lesích, vodách a ostatních typech majetku. Ustanovení § 56 ZOPK hovoří pouze o veřejném zájmu převažujícím, přičemž míra převahy se definuje pro situaci, místo a čas specifickým způsobem. A v případě veřejného zájmu je také nezbytné brát v úvahu zájmy definované jinými platnými právními předpisy, zde např. zákonem č. 289/1995 Sb., o lesích, v platném znění nebo jinými částmi ZOPK, a to např. ustanovením § 22a ZOPK, který sice stanovuje obecně hlavní podmínky nakládání s lesy, explicitně však vylučuje působnost lesního zákona jen na území přírodní – v současnosti definované a dále přírodě blízké – v současnosti nedefinované zóny, případně

ustanovení § 18 odst. 4 ZOPK, které sice stanoví podmínku pro vymezení zóny přírodní, věcně ale definuje podmínku pro rizikové projevy přírodních procesů potenciálně se šířících z území ponechaných přirozenému vývoji. Vzhledem k věcné podstatě správního procesu, ke kterému se účastník řízení vyjadřuje, jde přesně o takto definovaný mechanismus: předmětem správního řízení je otázka, zda veřejný a očekávatelný zájem na ochraně kriticky ohroženého druhu je vyšší, než navrhovaná rušivá činnost uspokojující jiný veřejný a očekávatelný veřejný zájem - omezení šíření živočicha, který může nečinností správce lesa způsobit nepříznivé vlivy na majetek jiného vlastníka, a to jak na lesní pozemky uvnitř, tak i vně národního parku.

Doložení zájmů jiného vlastníka podle názoru orgánu ochrany přírody není v tomto případě nutné, neboť je zjevné z geografické situace a z obecně a veřejně známých skutečností doprovázejících management lesa v NP Šumava od jeho založení. V těchto správních aktech bylo Hnutí Duha velice často účastníkem řízení, takže z hlediska absence informací tohoto druhu účastník řízení rozhodně netrpí. Přesto orgán ochrany přírody ve stručnosti (pouze na základě použití a vyhodnocení mapových podkladů, které jsou po celý průběh správního řízení součástí spisu a účastník řízení je má k dispozici) upozorňuje na cizí lesní majetky, které mohou být přímo ovlivněny kůrovcovým napadením, a to např. lokalita Smrčina (uvedeno v přehledové mapě a v porostní mapě č. 7) přímý kontakt s lesními pozemky na státní hranici s Rakouskem (mj. viz mezinárodní dohoda mezi Rakouskem a ČR, která zavazuje ČR ke zpracování kůrovcového napadení v předmětné oblasti tak, aby nedocházelo k šíření za státní hranici), východní okraj téže lokality (u Schw. pl. kanálu), který je vzdálen od lesních porostů za vnitrostátní hranici NP Šumava cca 250 m; lokalita Třístoličník (uvedeno v přehledové mapě a porostní mapě č. 6) přímý kontakt s lesními porosty na státní hranici se Spolkovou republikou Německo; lokalita Zlatá Studna - Pláně (uvedeno v přehledové mapě a porostní mapě č. 4) přímý kontakt s lesními pozemky (LČR) navazujícími na vnitrostátní hranici NP Šumava a přímý kontakt na lesy města Kašperské Hory (v NP Šumava); lokalita Vltavská cesta - Čertův vrch (Modravsko, uvedeno v přehledové mapě a porostní mapě č. 3) navazující na komplex lesů Města Kašperské Hory (v NP Šumava); lokalita Prášily - Poledník (uvedeno v přehledové mapě a porostní mapě č. 2) severozápadní část lokality cca 750 m od lesních pozemků obce Prášily (v NP Šumava); lokalita Prášily – Ždánidla (uvedeno v přehledové mapě a porostní mapě č. 1) jihovýchodní část lokality cca 850 m od lesních pozemků obce Prášily (v NP Šumava); lokalita Nová Hůrka (uvedeno v přehledové mapě a porostní mapě č. 1) cca 1 km od lesních pozemků na vnitrostátní hranici NP Šumava.

Rovněž nesouhlasíme a současnými odbornými poznatky nelze doložit, že zájem na ochraně lesů v národním parku (ať již v jakémkoliv vlastnictví) převyšuje zájem na ochraně přírody. Dokládáme, že asanační zásahy proti kůrovci nevedou k ochraně okolních porostů, naopak dochází k jejich destabilizaci a následným škodám až rozvratům větrem. Důkaz: přehled těžeb kůrovce a polomů ve II. zóně NP Šumava s komentářem - viz příloha. Dokládáme, že i vedení NP Šumava si je této skutečnosti vědomo - viz odkaz na článek z tisku: <https://dennikn.sk/296598/kto-zabije-smrek-skor-lesnici-alebo-lykozrut/>.

V podkladech pro rozhodnutí není doloženo, že by uvedené riziko ve vybraných porostech, které jsou předmětem žádosti o výjimku, nehrozilo nebo bylo nižší.

Ani zde nelze bez výhrad souhlasit s konstatováním, že asanační zásahy proti kůrovci nevedou k ochraně okolních porostů, naopak, že dochází k jejich destabilizaci a následným škodám až rozvratům větrem. Asanační zásahy proti kůrovci jsou motivovány jedinou snahou, a to snížit lokální populaci lýkožrouta smrkového a tak potlačit či zploštit jeho gradaci v čase. Sama asanace reaguje v podstatě na disturbance – tj. na projev destabilizace úrovnového prostu smrku, která sama o sobě může mít řadu příčin, často přirozených. A protože samotný zvýšený vývoj kůrovce je projevem přirozené disturbance, je logické, že tato disturbance může mít i další fáze související s přirozeným vývojem daného lesního ekosystému. Máme již dnes za prokázané, že velké disturbance, jejichž efektem byla velkoplošná ztráta korunové úrovně na většině území současného národního parku zde probíhaly i v minulosti. Některé z nich byly doprovázené těžbou disturbovaných stromů. Předložený důkaz tuto skutečnost nepopírá.

Asanace kůrovcem napadených smrků je zaměřena na efektivní lokální snížení populace lýkožrouta smrkového s předpokladem, že toto opatření sníží riziko následné velké disturbance, a to tím, že bude cílena jen na skutečně kůrovcem napadené smrky, ale především na vývraty a zlomy (pro kůrovce vysoce atraktivní, kterých bylo v době podání žádosti cca 10 tisíc m³), tedy stromy, které již prošly disturbance a jejich asanace sníží riziko odumření přeživších stojících stromů) s tím, že budou a jsou ponechávány sterilní souše jako ochrana proti působení větru, popř. realizace asanovat nastojato. Snaha o zachování maxima přeživších stojících stromů a porostních stěn pokud možno přes gradační

kulminaci kůrovce směřuje jak k maximálnímu zachování strukturních charakteristik přirozeného biotopu tetřeva, tak ke snížení rizika přesunu biologické složky ekosystému, která může ohrozit jiné majetky.

K dané problematice bylo dne 20. 2. 2017 vydáno stanovisko podle ustanovení § 45i odst. 1 ZOPK, ve kterém byl předmětný záměr posouzen, zda může mít samostatně nebo ve spojení s jinými koncepcemi nebo záměry významný vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti. V oznámení o zahájení řízení ze dne 28. 11. 2017 (SZ NPS 11082/2017/2 - NPS 11309/2017) je uvedeno, že orgán ochrany přírody bude v daném případě maximálně vycházet z obsahu tohoto stanoviska, které řeší zájmové (zásahové) území zejména na základě výsledků "Expertního posouzení vlivů na EVL a PO Šumava – postup proti kůrovcům s ohledem na území výskytu populace tetřeva hlušce – přechodový režim" (dále jen „Expertní posouzení“), které bylo zpracováno na přechodnou dobu tj. do doby vyřízení procesu EIA, max. 20 měsíců.

Expertní posouzení řešilo celé zásahové území jádrového území výskytu populace tetřeva hlušce s tím, že posuzovaný záměr asanace kůrovce byl omezen na 1 % z jádrového území tetřeva, tj. maximálně 142 ha. Vzhledem k této výměře a navrženým zmírňujícím opatřením je závěr expertního vyhodnocení takový, že záměr nemá nepříznivý důsledek na celistvost lokalit a nebyl ani zjištěn významně negativní vliv na žádný předmět ochrany EVL a PO Šumava, ani zjištěn významně negativní vliv na žádný předmět ochrany EVL a PO Šumava. Součástí spisu je jako podklad pro rozhodnutí vyhodnocení zásahů provedených Správou NP Šumava v území s jádrovým výskytem tetřeva hlušce v roce 2017. Podle tohoto podkladu došlo k zásahům na celkové ploše 72,5 ha. Ta je přitom odvozena v souladu s rozhodnutím SZ NPS 08567/2016/6 – NPS 02494/2017 ze dne 27. 3. 2017 tak, že pro každý asanovaný strom (včetně zlomů a vývrátů) byla použita průměrná plocha průmětu koruny živého dospělého smrku rostoucího v jádrovém území výskytu populace tetřeva hlušce - tj. cca 50 m² (s výjimkou sedmi porostů, kde je ve vyhodnocení zdůvodněný odchylný postup). Uvedený postup odvození zasažené plochy nemá oporu v Expertním posouzení ani jiných podkladech. Ačkoliv to v Expertním posouzení není explicitně uvedeno, z kontextu (i logiky věci) je zřejmé, že posuzovaná plocha 1% jádrového území tetřeva hlušce je plocha, na které dochází k působení negativního vlivu – viz str. 7, kde je popis vlivů a kde jsou uvedené jako výstupní vlivy mj. rušení a fragmentace lesního celku, což jsou bezesporu vlivy významně přesahující plochu 50 m² na jeden asanovaný strom, zejména v případě rušení.

Orgán ochrany přírody se neztotožňuje s účastníkem řízení v názoru, že plocha 50 m² (stanovená plocha průmětu koruny živého dospělého smrku rostoucího v jádrovém území výskytu populace tetřeva hlušce) je nedostatečná pro určení plochy asanačních činností, a to i ve vztahu k fragmentaci lesních celků. Orgán ochrany přírody si při stanovení této plochy ale uvědomoval, že by sama o sobě mohla být předmětem diskuse ve vztahu určení plochy k rušení tetřeva. Proto také zcela jednoznačně (viz bod 7. výroku) stanovil minimální vzdálenost 3 km mezi jednotlivými současně prováděnými zásahy (těžba, odkorňování a veškeré další hlukově zatěžující činnosti) a dále ošetřil i ochranu hnízd tetřeva (viz bod 5. a 6. výroku). Zde je ale také nutno konstatovat, že stanovená plocha 142 ha byla v rámci dvou asanačních období (2017 a 2018) rozdělena náhodně (neřízeně) do dvou cca stejných částí, takže i rozsah zátěže rušení se pro jednotlivá asanační období v roce 2017 a 2018 značně snížil, což účastník řízení ve své připomínce zřejmě nebere v úvahu.

Pro posouzení skutečného rozsahu zásahů (ve smyslu rušení) chybí ve spise potřebné podklady, tj. upřesnění lokalizace dosud provedených zásahů – uvedení porostní skupiny a zákresu v porostní mapě. Žádáme o doplnění takového podkladu do spisu a následné posouzení rozsahu rušivého vlivu zásahů v roce 2017 odborným pracovníkem (ornitologem). Zároveň žádáme, aby vyhodnocení bylo doplněno také o informace v kolika případech, kde a z jakých důvodů byly v jádrovém území tetřeva hlušce v předchozím roce prováděné zásahy od 15. 6. 2017 do 15. 7. 2017, které dle podmínek rozhodnutí měly být pouze výjimečné. Tato podmínka „pouze výjimečné“ byla v rozhodnutí SZ NPS 08567/2016/6 – NPS 02494/2017 ze dne 27. 3. 2017 podle našeho názoru vágně formulovaná a proto považujeme za důležité, aby orgán ochrany přírody i účastníci řízení mohli posoudit účinnost takto formulované podmínky.

Požadované podklady byly žadatelem doplněny a orgánem ochrany přírody zařazeny do spisu dne 17. 1. 2018. O tom byli účastníci řízení informováni přípisem čj. NPS 00630/2018 ze dne 22. 1. 2018.

Některé navržené lokality zahrnují velmi zachovalé cenné přírodní biotopy (horské smrčiny) výskytu tetřeva hlušce nebo lokality, ve kterých by rušení či fragmentace porostů měla na populaci tetřeva

výrazně větší negativní vliv než na místech jiných. Vycházíme z místní znalosti, byť Expertní posouzení posuzuje jádrové území jako celek, ovšem i ten uvádí na str. 25, že „přednostně by mělo být zasahováno v kulturních smrčínách, případně acidofilních bučinách“, před zásahy v acidofilních smrčínách. Nesouhlasíme proto s povolením zásahů v těchto částech oblastí jádrového výskytu tetřeva hlušce, a to Smrčina a Hraničník, oblast od Vltavské cesty k Nové slati, Čertův vrch a Polom.

1) Smrčina a Hraničník

Jedná se o mimořádně významnou lokalitu horských smrčín a výskytu tetřeva hlušce na nejnižším okraji rozšíření druhu v PO Šumava. Představuje klíčovou součást jádrového území tetřeva hlušce v oblasti mezi Třístoličником, Trojmeznou horou, Hraničníkem a Smrčinou. Vrcholové partie Smrčiny jsou typickou ukázkou biotopu tetřeva s rozvolněnými porosty ve stádiu rozpadu, přítomností mrtvého dřeva, vývrátů, raných sukcesních stádií s rozvojem pionýrských listnatých dřevin (jeřáb, bříza), keříčků, které jsou důležitou součástí potravní nabídky tetřeva. Níže položené části jsou kryté cennými porosty starých smíšených lesů s dominantním bukem lesním. Prstenec bučin odděluje převážně hospodářské lesy v nejnižších partiích horského masivu.

Zásahy v tomto území jsou jednoznačně významně negativní a to zejména z důvodu rušení, zásahu do biotopu a kumulace s dalšími negativními vlivy.

Populace tetřeva i lesní porosty v oblasti Smrčiny a Hraničníku jsou negativně ovlivněny sportovním využitím a lesnickým hospodařením na rakouské straně hřebene. Sjezdové tratě a plošné odlesnění otevírají lesní porosty na české straně působení silnějších větrů a tím zvyšují riziko větrné kalamity a následného gradačního vývoje kůrovce. Existence lyžařského areálu ohrožuje vlivem rušení výskyt tetřeva v partiích přiléhajících k oběma stranám hranice. Přestože je na rakouské straně vymezena lokalita soustavy Natura 2000 a výskyt tetřeva hlušce mimo Alpy je zde unikátní, není zajištěn takový způsob využití, který by neohrožoval předměty ochrany lokalit soustavy Natura 2000 v obou státech. Absence vhodného využití území na rakouské straně hřebene představuje v současnosti riziko pro dobrý stav předmětů ochrany PO a EVL Šumava.

Žádáme proto celou oblast Smrčiny vyřadit ze souhlasu s udělením výjimky. V krajním případě lze z navrženého rozsahu povolit zásahy pouze za průsekem od Tokaniště k hranici s Rakouskem, tj. v porostech 139A a 140C, D, E, v porostu 145C, ve spodní části území kolem Řasovky a na jižním okraji jádrového území, tj. v porostech 157A, E, 158D, 171B, 170B,C, 169A,C, 168A, 167C,D, a v porostu 162C. V ostatních částech jádrového území, zejména Žadatel se v případě této lokality odvolává na platnou mezinárodní dohodu, uzavřenou mezi Českou republikou a Rakouskem, která zavazuje náš stát ke zpracování kůrovcového napadení v předmětné oblasti tak, aby nemohlo dojít k šíření lýkožroutů za státní hranici. Ve skutečnosti je zmiňovaná mezivládní dohoda pro posuzování záměru z hlediska § 56 ZOPK zcela irrelevantní. Tato mezistátní dohoda nemůže zavazovat Správu NP Šumava konat v rozporu s platnou národní legislativou.

Lokality Smrčina a Hraničník jsou klasickým příkladem rizika ohrožení lesů cizích vlastníků, dokonce i mimo území národního parku. Zde je nutné vzít také v potaz, že se tam nachází velké území, kde žádné asanační práce probíhat nebudou - viz např. I. zóna OP č. 32 Smrčina (cca 250 ha) a č. 31 Pod Hraničníkem (cca 41 ha). Jedná se o bezzásahové přírodní zóny dále ohraničené bezzásahovým jádrovým územím výskytu tetřeva.

2) Oblast od Vltavské cesty k Nové slati

Jde o podmáčené smrčiny, ve kterých na většině předmětného území již díky předchozím zásahům nezůstává mnoho stojících stromů, většinou pouze žebra. Na velké části lokality již bylo odstraněno mnohem více než 10% stromového patra. Přitom v expertním posudku je jasně daná podmínka „V plochách výskytu přírodního stanoviště 9410 je množství pokácených stromů omezeno max. na 10% stromového patra“, která je rovněž uvedena jako podmínka č. 11 napadeného rozhodnutí.

Žádáme proto vyřadit porost 43 a porosty 38 D,E,F a 37F z případného souhlasu s udělením výjimky.

3) Čertův vrch

Oblast navazuje na Černohorský močál, což je místo koncentrovaného výskytu tetřeva hlušce. Zásahy by zde způsobovaly významné rušení a ohrožení tetřevů zejména v době hnízdění, tj. do 30. 7. Žádáme proto porosty 41, 42 a 164 vyřadit ze souhlasu s udělením výjimky.

Vltavská cesta, Čertův vrch, Lovčí skála - lokalita přímo navazující na komplex lesů Města Kašperské Hory na území NP Šumava, a to ve vzdálenosti cca od 100 m do 3 km. Zároveň se také jedná o zcela okrajovou část, na kterou navazuje rozsáhlé bezzásahové území s jádrovým výskytem tetřeva navazující na NP Bavorský les.

4) Polom

Plošně rozsáhlá lokalita výskytu tetřeva hlušce na Šumavě, jejíž význam spočívá také v zajištění spojitosti s dalšími lokalitami výskytu tetřeva v západních částech pohoří. V nedávné době byla poškozena nevhodnými plošnými lesnickými zásahy po větrné smršti a kůrovcové gradaci. Vrchol z velké části bez vzrostlých stromů je trvalým místem výskytu tetřeva a to i po lesnických zásazích. Ptáci zůstávají ve fragmentech vzrostlých porostů, místy se stáhli do nižších partií, částečně jsou v plochách, kde se nezasahovalo. Ke sběru potravy a pravděpodobně též k hnízdění využívají i otevřené plochy.

Lokalita je ohraničena ze západu a z jihu smíšenými porosty na strmých svazích. Severní a východní hranici tvoří převážně druhotné smrkové porosty, místy jsou zachovány smíšené porosty. Zájmové plochy jsou mozaikou pasek, nezasažených polomů a zbytků starších porostů, které poskytují útočiště tetřevům. Zásahy v těchto částech jádrového území mohou znamenat zásadní ohrožení a další vytlačení tetřevů z této jádrové oblasti. Lesnické zásahy na obou plochách představují riziko významného negativního ovlivnění. Způsobily by likvidaci zbytků vzrostlých stromů a neúměrně by zatížily lokalitu rušením. Ohrožení okolních porostů šířením kůrovce je přitom do značné míry zmenšeno příznivou skladbou okolních porostů nebo velkým zastoupením otevřených ploch. Žádáme proto celou oblast Polomu vyřadit ze souhlasu s udělením výjimky.

V případě lokality Polom sám účastník řízení potvrzuje, že i přes nevhodné lesnické zásahy v minulosti je zde populace tetřeva dosud velmi silná. Žadatelem navrhované zásahy (pro rok 2018) jsou umístěny mimo optimální a tetřevem hlavně obývané biotopy a ve srovnání se zásahy v letech 2007 - 2011 jsou zcela nicotné. Ze samotné připomínky účastníka řízení je tedy zjevné, že si sám uvědomuje, že nemá důkaz, kterým by v této lokalitě mohl argumentovat pro úplné vyloučení zásahů.

Závěrem orgán ochrany uvádí, že výjimka byla povolena s maximálním zohledněním odborných názorů uvedených zejména v expertním posouzení (viz některé podmínky ve výroku), které bylo zpracováno právě pro tento případ, a to jako přechodný režim do doby vyřízení procesu EIA a dále odborné studie ČSO, září 2014.

Na základě výše uvedeného bylo rozhodnuto tak, jak je stanoveno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí může účastník řízení podat podle ustanovení § 81 a následujících správního řádu odvolání ve lhůtě **15 dnů ode dne jeho oznámení** k Ministerstvu životního prostředí, odboru výkonu státní správy II, České Budějovice, a to podáním učiněným u Správy Národního parku Šumava, ul. 1. máje 260, Vimperk.

Podle ustanovení § 82 odst. 2 správního řádu musí mít odvolání náležitosti uvedené v § 37 odst. 2 správního řádu a musí obsahovat údaje o tom, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu ho napadá a v čem je spatřován rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo. Odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí je podle ustanovení § 82 odst. 1 správního řádu nepřipustné. Včas podané a přípustné odvolání má podle § 85 odst. 1 správního řádu odkladný účinek.

Otisk úředního razítka

Ing. Jiří Dolejší
vedoucí odboru

Přílohy:

- mapové přílohy č. 1 až 7 (zájmové území); dotčené plochy označeny zelenou a ojediněle u map č. 1, 2 a 7 také červenou barvou

ROZDĚLOVNÍK**Účastníci řízení dle ustanovení § 27 odst. 1 písm. a) správního řádu (obdrží do vlastních rukou):**

- ☒ Správa Národního parku Šumava, 1. máje 260, 385 01 Vimperk

Účastníci řízení dle ustanovení § 27 odst. 3 správního řádu (obdrží prostřednictvím DS):

- ☒ Město Železná Ruda, Klostermannovo náměstí 295, 340 04 Železná Ruda
- ☒ Městys Čachrov, Čachrov 55, 339 01 Klatovy
- ☒ Obec Prášily, Prášily 110, 342 01 Sušice
- ☒ Obec Srní, Srní 113, 341 92 Kašperské Hory
- ☒ Obec Modrava, Modrava 63, 341 92 Kašperské Hory
- ☒ Obec Kvilda, Kvilda 17, 384 93 Kvilda
- ☒ Obec Borová Lada, Borová Lada 38, 384 92 Borová Lada
- ☒ Obec Nové Hutě, Nové Hutě 108, 385 01 Vimperk
- ☒ Městys Strážný, Strážný 23, 384 43 Strážný
- ☒ Obec Stožec, Stožec 54, 384 44 Stožec
- ☒ Obec Nová Pec, Nová Pec 43, 384 62 Nová Pec
- ☒ Město Horní Planá, Náměstí 54, 382 26 Horní Planá
- ☒ Česká společnost ornitologická, Na Bělidle 252/35, 150 00 Praha 5 – Smíchov
- ☒ Hnutí DUHA, Údolní 33, 602 00 Brno
- ☒ Okrašlovací spolek Zdíkovska, Zdíkov 235, 384 72 Zdíkov

Účastníci řízení dle ustanovení § 27 odst. 3 správního řádu (obdrží do vlastních rukou):

- ☒ Calla, Sdružení pro záchranu prostředí, poštovní schránka 23, 370 04 České Budějovice

Na vědomí (elektronickou poštou po nabytí právní moci):

- Správa NP Šumava, Odbor ochrany přírody, oddělení krajinné ekologie
- Správa NP Šumava, Odbor péče o ekosystémy NP – ÚP Stožec
- Správa NP Šumava, Odbor péče o ekosystémy NP – ÚP České Žleby
- Správa NP Šumava, Odbor péče o ekosystémy NP – ÚP Borová Lada
- Správa NP Šumava, Odbor péče o ekosystémy NP – ÚP Srní
- Správa NP Šumava, Odbor péče o ekosystémy NP – ÚP Prášily
- Správa NP Šumava, Oddělení informační a strážní služby – pracoviště Stožec
- Správa NP Šumava, Oddělení informační a strážní služby – pracoviště Modrava
- Správa NP Šumava, Oddělení informační a strážní služby – pracoviště Prášily